

Klassieke Shakespeare in volle glorie

Uude discussie: is Othello een roetzwarte neger of een Arabier? Zinnige argumenten spreken in het voordeel van de eerste optie, maar Toneelgroep Amsterdam zet de tot dollé jaloersheid aangedreven generaal deze keer neer als, pakweg, een Marokkaan, waarmee de geur van racisme en etnische tegenstellingen een herkenbare invulling krijgt.

Dat mag, en Shakespeare verdraagt veel vrijpostigheden. Maar opnieuw blijkt, dat de kracht van deze liefdestragedie niet van dergelijke details afhankelijk is. 'Othello', een inktzwarte vertelling over de duivelse macht van laster, bewijst zich in vrijwel elke variant, zolang er maar acteurs bij de hand zijn van het vereiste kaliber, acteurs die raad weten met buitenmodel karakters en met Shakespeares buitenmodel diepzinnige teksten en gedachten.

Kunststuk

Met Hans Kesting en Roeland Fernhout heeft Toneelgroep Amsterdam die in huis, en hun bijzondere kunststuk is dat ze er een gelijkwaardig span van maken. Dat is lang niet altijd het geval. Het stuk mag dan 'Othello' heten, in de praktijk trekt Jago vaak de meeste aandacht, of degradeert hij zijn tegenspeler zelfs tot een enorm grote bijrol. Daarvan is nu geen sprake. Als

de allochtone generaal in dienst van Venetië is Kesting dominant aanwezig, buiten discussie elk moment de natuurlijke leider, gezegend met stijl, wilskracht, dapperheid en gemoedsrust. En bepaald geen domme gevechtsmoloch: de Othello van Kesting is een vent met zowel een warm hart als een helder hoofd. Maar ja, hij heeft die ene zwakheid: zijn alles verterende passie voor Desdemona die, dwars tegen de heersende normen in, haar hart heeft verpand aan hem, een 'moor'. En liefde maakt blind, zoals we weten, niet per se alleen voor de minder mooie kantjes van de geliefde, maar ook voor de doortraptheid van lasteraars. Al die facetten laat Kesting zien in een attractief portret waarin brede vegen en fijnzinnige details overtuigend samenkomen. Memorabele prestatie.

Kesting krijgt op hoog niveau weerwerk van Roeland Fernhout als de fenomenale intrigant Jago, zijn vaandrig, gekrenkt omdat hij gepas-

seerd is bij een promotie. Weekhartige commentatoren willen nog wel eens een lans breken voor Jago's motieven, maar hij is natuurlijk doodgewoon een schoelje, die emotioneel iedereen gebruikt als doordraaikoeke in zijn carrousel van list en bedrog, en dat is precies wat Fernhout laat zien. Shakespeare geeft hem ongeëvenaard sluwe teksten mee, maar je moet wel zelf waarmaken dat men ze niet doorziet, dat ze zelfs iemand met de klasse van Othello aanzetten tot moord. Fernhout geeft er een voorbeeldige draai aan, maakt perfect aannemelijk dat iedereen hem houdt voor een oprecht man, terwijl hij stap voor stap de perfide intrige naar een climax voert.

De jonge actrice Karina Smulders zet een zowel pittige als gevoelige en kwetsbare

Desdemona neer, zoals ook de overige rollen overwegend goed uit de verf komen. Mooi momentje trouwens als de in geblikte stem van Ton Lutz laat horen hoe doeltreffend eenvoud kan zijn. Wat me ook bevalt, is het ontbreken van nodeloos technogeweld. De ingehoudenheid die deze 'Othello' kenmerkt, wordt in de finale afrekening echter losgelaten. Ik heb er begrip voor, er gebeurt niet niks tenslotte, je kan dat moeilijk emotioneel spelen, maar het wordt mij wat te gortig uitgeserveerd, een beetje minder kan ook wel. Het beweegbare glazen huisje waarin dit plaatsvindt is ook een sterke vondst, al staat het op een gegeven ogenblik zó dat een deel van het publiek het zicht mist op een cruciale scène. Dat Jago zijn eigen vrouw wurgt in plaats van doodsteekt, zoals Shakespeare bedacht, lijkt me psychologisch discutabel en niet in de situatie passend. Maar verder mag de voorstelling er wezen: een Shakespeare-tragedie met een vleug van humor in volle klassieke glorie, zonder opzichtige kunstgrepen modern aandoend en uitstekende acteurs

de kans biedend om te laten zien wat ze waard zijn.

Peter Liefhebber

Gezelschap: Toneelgroep Amsterdam; voorstelling: 'Othello'; schrijver: William Shakespeare; regie: Ivo van Hove; spel: Hans Kesting, Roeland Fernhout, Karina Smulders, Fred Goessens, Anneke Blok, Alwin Pulinckx, Barry Atsma, Dunya Khayame; decor: Jan Versweyveld; gezien: Stadschouwburg Amsterdam.

